1)AMAÇ: Bu prosedür hastanemiz laboratuvarına adli numune olarak gelen adli örneklerin uygun koşul ve şartlarda alınması, saklanması, saklanan örneklerin ilgili kuruma sağlıklı bir şekilde zamanında geri verilmesi, olası hukuki ve tıbbi sorunların önlenebilmesi için hazırlanmıştır.

2) KAPSAM: Acil Servis, Merkez Laboratuvarı

3) KISALTMALAR:

4) TANIMLAR:

5) SORUMLULAR: Başhekim, Başhekim Yardımcısı (Laboratuvardan sorumlu), Sağlık Bakım Hizmetleri Müdürü, Adli Birim, Acil Servis Uzman ve Pratisyen Hekimleri, Acil Servis Çalışanları,Acil Servis Sorumlu Hemşireleri,Laboratuvar Uzmanları, Laboratuvar teknisyenleri ve Laboratuvar sorumlu teknisyeni

6) FAALİYET AKIŞI:

(28.05.2025 tarih ve bila sayılı toplantı kararı)

Adli olay sonucunda hastanemize başvuran kişilerden adli makamlarca talep edilen numunelerin alım yeri olarak daha önce acil servis içinde bulunan evrak tarama birimi olarak kullanılan alan tanımlanmıştır. Numune alma esnasında nöbetçi memur, kolluk kuvveti ve numuneyi alan personelin bir arada bulunacaklar, alan kamera ile izlenebilir olacaktır. Numune alımından sonraki transfer işlemine transfer görevlisinin yanında kolluk kuvveti ve hastane güvenlik personeli eşlik edecektir.

Laboratuvarda görevli, nöbetçi personellerden bir kişi adli numunelerin kabulü ve çalışılması konusunda belirlenecek ve bu kişi çalışma planlarında, nöbet listelerinde gösterilecektir.

Adli numunelerin kabulünde ve çalışılmasında görevli kişi nöbet değişimi veya izin durumunda ilgili birim sorumlusuna mutlaka bilgi verecektir.

Çalışma esnasında ki molalarda ve mesai bitiminde HBYS kullanıcıların açık olan programlarını mutlaka kapatması ve gerek bilgi güvenliği kapsamında gerekse de başkası tarafından programda işlem yapılamaması için şifre güvenliklerinin sağlanması hususuna dikkat edecektir.

Kilitli çanta içinde gelmeyen hiçbir numune kabul edilmeyecektir.

Kilitli çanta içinde ancak, tam kilitlenmemiş şekilde veya açık bir şekilde gelen adli numunelerin kesinlikle kabul edilmeyecek, durumun hemen tutanak altına alınarak sorumlu amire bilgi verilecektir.

1. Kişiden biyolojik ve kimyasal incelemeler yapılabilmesi amacıyla biyolojik materyal alınabilmesi ve gönderilebilmesi için Mahkeme ve Cumhuriyet Savcılıkları onayı gereklidir.

2. Adli numune teslim tutanağı ve savcılık ve/veya ilgili adli makamın yazısı bulunmayan hiçbir numune teslim alınmayacaktır.

a. Savcılık ve/veya ilgili adli makamın yazısında yer alması gerekenler;

I.Sayı ve tarih

II.Örnek alınması istenen veya örneği teslim edilen kişinin kimlik bilgileri

III. Alınması istenen ve/veya teslim edilen örnek türleri

IV. Tarih kaydı ile birlikte teslim eden ve alan yetkililerin adı-soyadı, sicil numarası ve imzası bu evrak üzerine Yazılacaktır. (Örnek adli kolluk tarafından getirildiyse getiren kolluk görevlisinin kimlik bilgileri kontrol edilerek adı-soyadı, sicil numarası ve imzası)

b. Adli numune tutanağında yer alması gerekenler;

I.Hasta işlem barkodu yapıştırılmalıdır

II.Örnek kurumumuzda alındı ise adına hasta girişi yapılan hekimin kaşe ve imzası

III.Örneği alan kişinin adı-soyadı ve imzası

IV. Örneğin transferini yapan kişi veya kişilerin adı-soyadı ve imzası

V. Laboratuvara kabulünü yapan laboratuvar personelinin adı-soyadı ve imzası

VI. Örnek adli kolluk tarafından getirildiyse getiren kolluk görevlisinin kimlik bilgileri kontrol edilerek adı-soyadı, sicil numarası ve imzası

3. Nöbetçi memur, Savcılık ve/veya ilgili adli makamın yazısının eksiksiz alınması, HBYS üzerinden gerekli tüm giriş ve işlemlerin yapılması, barkod basımı ve 'Adli Numune Alma ve Teslim Tutanağına ' yapıştırılıp, Acil Serviste üst yazı ve tutanak formu ile birlikte vakayı hekim muayene alanına ulaştırmakla sorumludur. **Hekim** üst yazıda belitilen numuneleri inceler ve ilgili tetkikleri "Adli numune alma ve teslim tutanağı" üzerinde işaretler.

Sağlık personeli hekim gözetiminde istenilen tetkikleri talimata uygun olarak alır. Alınan numuneler,üst yazı fotokopisi ve numune teslim tutanağı görevli acil servis personeline verilir.

Taşıma personeli kilitli çanta içerisine yerleştirdiği numune ve ilgili evrakları laboratuvar teknisyenine imza karşılığı teslim eder. Kilitli çantanın anahtarı laboratuvar birimince muhafaza edilir.

4. Teslim alınan tutanaklar ilk mesai gününde laboratuvar sorumlu teknisyenine teslim edilecek, tutanaklar ilgili klasörde saklanacaktır.

5. Bahsi geçen evrak ve işleyişle ilgili sorun ve eksiklikler hakkında laboratuvar sorumlu teknisyeni, Acil servis sorumlu uzman hekimi ve acil servis sorumlu hemşireleri tarafından öncelikle ilgili laboratuvar uzmanına, gerekirse sağlık bakım hizmetleri müdürü ve ilgili başhekim yardımcısına bilgi verilecektir.

6. Alınan adli numune örneğinin adli numuneler için düzenlenen "Adli Numune Zimmet Defteri"ne kaydı:

a. Adli numuneler "Adli Numune Zimmet Defteri"ne düzenli olarak kaydedilecektir.

b. Adli numunenin "Adli Numune Zimmet Defteri"ne kaydı örneği kabul eden laboratuvar teknisyeninin sorumluluğundadır.

c. Kayıt yapılırken mutlaka defterde sıradaki numara takip edilecek, kesinlikle boşluk bırakılmayacak, satır atlanmayacak, ilgili sıra numarası adli numune teslim tutanağına işlenecektir. (Her yılın ilk günü numaralandırma yeni sayfa açılarak 1'den tekrar başlatılacak, önceki sayfa kapatılacaktır)

d. Kayıtta "Adli Numune Zimmet Defteri"ne işlenecek yerler:

i. "Adli Numune Örnek Teslim Alma" kısmına:

1. Sıra numarası, gelen evrak sayısı, tarih,

2. Protokol numarası (A veya Y ile başlayan 9 haneli rakam), kişinin adı soyadı

3. Geldiği kurum, teslim eden kolluk görevlisinin adı, soyadı, imzası

4. Teslim alan laboratuvar personeli adı, soyadı, imzası

ii. "Adli Numune Örnek Teslim Etme" kısmına:

1. Tarih, teslim eden laboratuvar personeli adı, soyadı, imzası

2. Teslim edilen kurum, teslim alan kolluk görevlisinin adı, soyadı, imzası

e. İlgili "Adli Numune Zimmet Defteri" kayıtlarının düzenli ve eksiksiz olarak yapılmasının takibinden laboratuvar sorumlu teknisyeni mesuldür.

6. Bahsi geçen "Adli Numune Zimmet Defteri" kayıt ve işleyişle ilgili sorun ve eksiklikler hakkında laboratuvar sorumlu teknisyeni tarafından öncelikle ilgili laboratuvar uzmanına, gerekirse sağlık bakım hizmetleri müdürü ve ilgili başhekim yardımcısına bilgi verilecektir.

7. Adli numune tipleri ve özellikleri:

a. Tüm örneklerin üzerine mutlaka hasta barkodu yapıştırılmalıdır

b. Dışarıdan emanet olarak gelen örneklere mutlaka hasta barkodu yapıştırılmalıdır

i. Kan örnekleri:

1. Özel olarak örnek tipi belirtilmedi ise 1 adet serum örneği(biyokimya)ve 1 adet tam kan örneği (hemogram) alınmalıdır.

2. Kanda alkol testi çalışılacak ise: Alkol testi çalışılması istenen örneklerle ilgili olarak "Demo Sağlık Tesisi Laboratuvarı Kanda Alkol (Adli Örneklerde) Çalışılması Prosedürü"nde tanımlanmış kural ve hususlar geçerlidir.

3. Serum: Düz tüpe en az 3 mL alınması gerekmektedir. Örnek **kırmızı veya sarı kapaklı**, jel separatörlü (jelli) düz biyokimya tüpüne alınacaktır. Tüplere alınan örnekler en az 3 mL olmalı, örnekler 3000 devirde 5 dakika santrifüj edilerek +4°C'de adli numune saklama dolabında saklanmalıdır.

4. Tam kan örnekleri: EDTA'lı tüplere(hemogram tüpü) alınmalı, altüst edilmeli, +4°C'de adli numune saklama dolabında saklanmalıdır.

Not: İlgili yazıda DNA analizi öngörüldü ise mutlaka EDTA'lı tüpe(hemogram tüpü) alım yapılması gerekmektedir.

ii. İdrar örnekleri:

İdrar kültür kabına (vidalı kapak) en az 10 mL idrar örneği alınmalı, örnek kapağı sıkıca kapatılarak +4°C'de adli numune saklama dolabında saklanmalıdır.

iii. Saç/kıl örnekleri:

1- DNA analizi için istendi ise:

a. Saç örnekleri temiz bir çift forseps ile alınmalı,

b. En az 10-20 tel kıl örneği (kurşun kalem kalınlığında) **kökleri ile beraber** alınmalı,

c. Öncelikle kafa saçlı derisi tercih edilmeli (koltukaltı, sakal, bıyık, pubik bölge ihtiyaç durumunda kullanılabilir.)

d. Toplanırken saç/kıl köküne zarar vermemeye dikkat edilmeli,

e. Temiz bir idrar kültür kabına alınmalı, örnek kapağı sıkıca kapatılarak +4°C'de adli numune saklama dolabında saklanmalıdır

2- Kimyasal/toksikolojik analizi için istendi ise:

a. En az 10-20 tel kıl örneği alınması için; başın arka üst bölgesi genelde örnek alma yeri olarak seçilmektedir. (en az 300 miligram ağırlığında ve en az 1,5 cm. boyunda köksüz saç örnekleri, başka bir anlatımla saç uzunluğu en az 1-1,5 cm olan kişilerden yaklaşık kurşun kalem kalınlığında 1-1,5 cm uzunluğundaki saçlar dip kısımlarından kesilerek köksüz olarak) mümkün olduğunca kafa derisine yakın yerden alınmalıdır.

b. Öncelikle kafa saçlı derisi tercih edilmeli (koltukaltı, sakal, bıyık, pubik bölge ihtiyaç durumunda kullanılabilir)

c. Saç dibe en yakın mesafeden ince uçlu bir makas yardımıyla kesilip alınmalıdır

d. Temiz bir idrar kültür kabına alınmalı, örnek kapağı sıkıca kapatılarak +4°C'de adli numune saklama dolabında saklanmalıdır.

iv. Tırnak örnekleri:

1. Tırnaklar temiz bir tırnak makası ile dikkatlice kesilmelidir

2. Tırnak altı dokusu örnekleri alınacak ise altlarında bulunma olasılığı olan kan lekeleri ve deri parçaları sağ ve sol ellerden temiz bir kürdanla alınmalıdır

3. Örnekler idrar kültür kabına (vidalı kapak) konulmalı, örnek kapağı sıkıca kapatılarak +4°C'de adli numune saklama dolabında saklanmalıdır.

v. Tükürük ve sürüntü örnekleri:

1. Kişiden en az 5 mL tükürük örneği alınmalı, Örnekler idrar kültür kabına (vidalı kapak) konulmalı, örnek kapağı sıkıca kapatılarak +4°C'de adli numune saklama dolabında saklanmalıdır.

2. Sürüntü (swab) örneklerinin eküvyon (pamuklu çubuk) ile alınarak ayrı ayrı steril tüplere konup, ağızlarının kapatılması ve etiketlenerek gönderilmesi gerekmektedir.

8. Kabulü yapılan numunelerin saklanması

Kurumumuzda alınan veya emanet olarak teslim edilen uygun koşullarda alınmış numuneler, Laboratuvar içerisinde fiziksel olarak kapalı ve ayrık olarak düzenlenen alanda "Adli Numune Saklama Dolabı"nda +4ºC'de saklanmalıdır.

9. Bahsi geçen numuneler ile ilgili bilgi ve evraklar takip eden ilk mesai gününde Laboratuvar Sorumlu Teknisyenine verilmelidir.

10. Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu Kimya İhtisas Dairesi Materyal gönderme prosedüründe toksikolojik incelemelerde en iyi sonucun alınabilmesi açısından numunelerin +4°C ısıda ve en geç iki gün içerisinde incelemenin yapılacağı laboratuvara ulaştırılması önerilmektedir. Bu nedenle kurumumuzda alınan ve/veya emanet olarak kurumumuza bırakılan numunelerin en kısa sürede ilgili makama geri verilmesi uygundur

11. Adli numunenin alımı ve kaydının yapıldığı günü takip eden mesai günü içerisinde ilgili adli birim tarafından örneklerin alınmaması durumunda aşağıdaki yol izlenecektir:

a. Kurumumuz adli kalemine ilgili numune ile ilişkili bilgiler sözel olarak bildirilecek ve bahsi geçen numunenin alınması talep edilecektir.

b. Sözel bildirimin tarihi ve kime bildirildiğinin kaydı adli kalem tarafından tutulacaktır.

c. 1 ay içinde alınmayan numuneler ile ilgili tutanak tutularak üst yazı ile gereği başhekimliğe iletilecektir.

12. Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 2014/22 numara ve 17 Temmuz 2014 tarihli "Yasadışı Ve Kötüye Kullanılan İlaç Ve Madde Analizi Yapan Tıbbi Laboratuvarlar İle Madde Bağımlılığı Teşhis Ve Tedavi Merkezlerindeki Tıbbi Laboratuvarların Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Genelge"sinin 2.3.8 numaralı maddesinde "Şahit numuneler uygun koşullarda **en az 6 ay** süre ile derin dondurucuda (-15° C ve altı) saklanır" ifadesi yer almaktadır. Bu bahisle laboratuvarımıza teslim edilmiş ancak geri alınmamış ve 1 yıldan daha uzun süredir bulunan biyolojik özelliğini kaybetmiş adli numuneler tutanakla imha edilecektir.

13. Bilgi güvenliği hususunda dikkat edilmesi gerekenler;

a. İlgili örnekler adli özellik teşkil ettiğinden bilgi güvenliği konusunda hassasiyet gösterilmesi, gerekmektedir.

b. İlgili örnek ve kayıtlara ilişkin adli birim dışında (hastane çalışanları dahil) sözlü ve/veya yazılı olarak bilgi verilmesi yasaktır.

7)İLGİLİ DÖKÜMANLAR: Adli Numune Alma ve Teslim Tutanağı